СВОБОДА SVOBODA



УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 279. ДЖЕРЗІ СИТИ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 1-го ГРУДНЯ 1949. No. 279. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 1, 1949. VOL. LVII

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свобода": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

ВИПРОБУЮТЬ НОВУ АТОМОВУ ЗБРОЮ НА ТИХОМУ ОКЕАНІ

Вашингтон, 29 листопада. — Департамент оборони й Комісія Атомової Енергії оприлюднили підготовку до нової проби з цілою низкою атомової зброї в околиці атолю Енiветок на Тихому океані. В оповістці сказано, що про це повідомлено президента Трумана. Проба має відбутися в найбільшій тайні і тому при досвідах будуть приявні тільки військові знавці й науковці. Це буде згідне з дорученням президента, щоб в майбутності не було ніяких оприлюднень про атомову силу, які могли б дістатися в чужі руки. Тому саме тепер не сказано наперед, коли буде нова проба. Дехто здогадується, що вона відбудеться з початком Нового Року. Не зважаючи на засторогу таємничости, стало відомим, що в минулому вибуху атомової бомби коло Бікіні треба було берегтися перед шпигунством російських субмарин, які продиралися в ту околицю.

Хоч в оповістці не сказано, які нові роди атомової зброї мають випробувати, то з промови сен. Едвина С. Джансона, виголошеної 1 листопада по радіо, стало відомим, що Америка має новий тип атомової бомби, щість раз сильнішої ніж була бомба кинена на Наґасакі в Японії, а тепер робить підготову до бомби, яка має бути тисяч раз сильніша ніж тамта. Командантом при підготові до нового вибуху бомби є лютенант-генерал Елвуд Р. Квесада, який був начальником Девятої Команди Боєвих Літаків підчас війни, яка оперувала з Англії. Він буде мати при собі цілий штаб помічників. Кількі осіб візьме участь в експерименті, докищо не звісно. У попередній пробі, яка відбулася на атолях Тихого океану у віддалі 5,000 миль від Сан Франсиско, взяли участь 10,000 вояків, моряків і летунів.

Досі вибухло вісім американських атомових бомб у минулому. Перший вибух був коло Аламоґордо, у стейті Ню Мексик, 16 липня 1945. Другу бомбу кинено на Гірошіму, в Японії, 6 серпня 1945, а два дні пізніше кинено бомбу на місто Наґасакі, в Японії. Обі останні бомби спонукали Японію до здачі в другій світовій війні. Наступного року зроблено дві спроми вибуху бомби для досвідів коло коралевих островів („атолів") Еніветок на Тихому океані.

ЛУЇС НЕ ДОТРИМАВ СЛОВА.

Ню Йорк. — Дж. Л. Луїс, голова майнерської юнії, скликав на вівторок комісію юнійної політики, складену з 200 членів, одначе самий не явився на засіданні. Він телефонічно повідомив комісію, що приїде в середу, а після того приїхав з Вашинґтону до Ню Йорку у вівторок. Він був мовчаливий і не хотів виявити плянів. На підставі попереднього заповідження середа це останній день, в якім юнія має зголосити, що виходить на страйк з днем 1 грудня. Коли б страйк справді викликано, то його може заборонити президент на підставі закону Тефта про краєву необхідність.

ЧЕРГОВА КАТАСТРОФА З ЛІТАКОМ.

Після кількох по собі наступаючих катастроф з літаками, які викликали переполох між людьми, що часто подорожують, скоїлося це одно нещастя у вівторок з літаком ДС-6 з Амерікен Ерлайнс. Літаки цеї марки мали славу „безпечних", тому нещастя стало ще більшою несподіванкою. Літак їхав з Ню Йорку до Мексика з 46 подорожними, а коли переїздив понад місто Даллас, у стейті Тексас, обі машини перестали функціонувати й летун мусів приземнити. Підчас такої операції вибух вогонь, в якому згинуло 28 осіб. Врятувалися подорожні, які сиділи напереді і могли вискочити дверми. Між погибшими були люди, які їхали у важливих справах.

БРАВДЕР НАРАДЖУВАВСЯ З БРИДЖЕСОМ ПЕРЕД СТРАЙКОМ.

Сан Франсиско. — У процесі проти Гері Бриджеса свідок уряду Джан Г. Скомейкер виявив, що Бриджес мав стрічу з головою Комуністичної партії, Ирлом Бравдером, перед перед страйком докових робітників в 1934 р. Зустріч відбулася в сливковім саді в повіті Санта Клара. Свідок не пізнав тоді Бравдера, бо він мав оголені вуса. Бравдер мав порадити Бриджесові, як використати вживання поліцією сльозних бомб для розігнання страйкарів. Викликанням обурення проти поліційних метод Бриджес надіявся викликати прихильність публики до страйку. Оборона пробувала ослабити свідоцтво Скомейкера, одначе їй не вдалося. Зате адвокат Бриджеса, Винсент Галинан, витягнув від свідка признання, що відносини серед докових робітників були несприятливі, а серед метушні підчас страйку застрілено двох робітників. Свідок ще раз ствердив одначе, що Бриджес платив членські вкладки до Комуністичної партії в тому році під іменем Гері Дорґан і намовляв ще інших вступати до партії. Процес має на меті довести до покарання Бриджеса за кривоприсягу при вибиранні горожанських паперів.

УРЯД ЗА ПІДВИШКУ ДОПОМОГ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ.

Вашинґтон. — Департамент праці плянує законопроєкт для безробітних у цілій країні, як це виявив секретар праці Морис Дж. Товбин у промові на законодатній конференції представників 40 стейтів і посілостей. На підставі теперішнього закону висоту допомоги на випадок безробіття назначують самі стейти відповідно до життєвих цін. Як мотив до одноцільности допомоги подав Товбин засаду, що більші фонди на утримання збільшають спосібність родини до закупів, а це у свою чергу причиняється до прискорення грошевого обороту й загального добробуту.

На конференції відчитано привіт президента Трумана, в якому він домагається мобілізації всіх ресусів для забезпечення праці кожному.

МАРШАЛ МОНТҐОМЕРІ ХАРАКТЕРИЗУЄ КОМУНІСТИЧНУ РЕВОЛЮЦІЮ ЯК БОРОТЬБУ ПРОТИ ХРИСТИЯНСТВА

Ню Йорк, 29 листопада. — „Комунізм це религія, яка йде проти християнства. Вона є реакційна і неморальна. Як християнський вояк, я заявляю, що я є ворогом комунізму і всього того, що він обстоює.

„Це є великий час проби. Цивілізація загрожена внаслідок зудару двох систем моралі: комунізму й демократії... Якщо тієї небезпеки не стримається, перед нами стоять великі турботи" — такі думки висловив британський полевий маршал, герой з-під Ел Аламейн, вайкавнт Монтґомері, який приїхав перед тижнем до Злучних Держав на конфренцію оборонної ради дванадцяти країн, належних до Атлантійського Пакту. Свою промову виголосив маршал Монтґомері перед 1,800 гостями, приявними на обіді в його честь, виданім в готелі Валдорф Асторія Союзом Англійської Мови'

Комуністична революція це велика „світська" революція, яка може тривати довгі часи і може викликати такі переміни для людства, яких не було ще від римських часів — твердив маршал. На його думку Західньо - Европейський Союз Держав може ще зберегти мир, одначе тільки при допомозі Америки. Та це може статися, тілки тоді, коли буде прийнята засада: „Один за всіх, всі за одного".

Головним американським промовцем був д-р Филип С. Джесуп, загальний амбасадор вашингтонського уряду. Він сказав, що озброєння країн з Атлантійського Пакту не противиться мировим змаганням Обеднаних Держав. Оба промовці клали натиск на обеднання Америки й Великобританії у випрацюванні стратегії для втримання миру, а таке обеднання буде вказівкою для інших країн, куди їм іти. Інші країни, як казав Монтґомері, мусять мати довіря до обох великих держав, що вони їх захистять перед наїздом зі Сходу. Одначе для спільної оборони треба посвятити дещо з своєї державної суверенности — пригадав маршал.

АМЕРИКА І ФРАНЦІЯ УЗГІДНИЛИ СВОЇ ПОГЛЯДИ В СПРАВІ ДОПОМОГИ ВТІКАЧАМ.

Лейк Соксес, 30. листопада. Представники Злучених Держав і Франції узгіднили свої погляди в справі оспорюваного пляну дальшої допомоги втікачам після розв'язання ІРО. Згідно з цими поглядами мав би бути створений для тих справ окремий Високий Комісаріят ОН. Америка, яка даватиме на ті цілі головні фонди, домоглася, щоби кожному втікачеві признати право „домагатися допомоги". Інше діло, чи він її дістане.

ХАРЧОВА ОРГАНІЗАЦІЯ НЕ МАЄ ФОНДІВ НА ПЕРЕНЕСЕННЯ БЮР

Вашинґтон. — Генеральний директор Харчової й Рільничої Організації, одної з комісій Обєднаних Держав, виявив, що нема фондів на перенесення бюр комісії до Риму. Рим вибрано на постійний осідок комісії. Кошти мають виносити півтора мільйона долярів. Теперішнє бюро Харчової й Рільничої Організації затруднює 600 осіб, які дістають платню в сумі двох з половиною мільйонів річно. Тим працівникам треба заплатити дорогу до Риму, якщо всі вони згодяться перенестися до Европи. Як причину ухвали для перенесення бюр до Риму подають ціну европейської валюти, яка дає спроможність дешевше вести адміністрацію ніж це можливе в Америці. Фахівці твердять, що після перенесення бюр до Риму можна буде заощадити мільйон долярів в діловодстві комісії.

ГЕН. СМИТ ПРО РОСІЙСЬКО - НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ ХАРАКТЕР КОМУНІЗМУ

Ню Йорк, 30. листопада. — „Розглядаючи советські цілі та інтенції необхідно запам'ятати, що для всіх практичних цілей комунізм є сьогодні великоросіянізмом" — твердить бувший американський амбасадор в Москві, ген. Волтер Бедел Смит, в розділі своїх спомнинів, надрукованих в сьогоднішньому виданні Н. И. Таймсу. Він наводить цілий ряд доказів, що сьогоднішній комунізм є нічим іншим, тільки конюнктуральною формою імперіялістичного велико - російського націоналізму, який для своїх цілей використовує відповідні міжнародні гасла. Для поневолених большевизмом народів цей факт був очевидний від першого дня їх перебування під кривавою „опікою" Москви. Ген. Смит сам прийшов до того висновку, що „советська політика є плодом подружжя між великоросійським імперіялізмом та комуністичною ідеологією".

АМЕРИКА ПОВТОРЮЄ СВОЮ ГОТОВІСТЬ СПІВПРАЦІ ЗІ СОВЄТАМИ

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК В О.Н. ДОМАГАЄТЬСЯ ДІЛ ЗАМІСТЬ ПРОПАГАНДИ; СОВЄТИ ЗНОВУ ОБВИНУВАЧУЮТЬ АМЕРИКУ В ПІДГОТОВЦІ „ІМПЕРІЯЛІСТИЧНОЇ ВІЙНИ"

Лейк Соксес, 30 листопада. Американський представник в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, Ворен Р. Остин, простягнув вчора Советському Союзові знову „руку співпраці", закликаючи Советів практично придержуватися принципу „самому жити і другому дозволити жити" та виявити свою добру волю ділами, замість облудної пропаганди. Остин говорив під час кінцевих дебат в Генеральній Асамблеї над советською і американсько-британською „мирними резолюціями". Советська резолюція, як відомо, пропонує договір ненападу між великодержавами, тоді як американсько-британська резолюція добачує найкраще забезпечення миру і співпраці між народами в точному респектуванні чартеру Об'єднаних Націй всіми членами цеї ргнізації. З попередніх дебат виходить недвозначно, що абсолютна більшість членів ОН піддержує американську пропозицію, відкидаючи советську. У відповідь на простягнену Остином американську „руку співпраці", советський представник А. Вишинський знову повторював свої наклепи на Америку, обвинувачуючи її в підготовці „імперіялістичної війни" проти Советського Союзу. Вишинський твердив, що в рямках цеї підготовки Злучені Держави оточили світ сіткою своїх воєнних баз, маючи їх в самій тільки Еспанії поверх 140 для армії, авіяції і фльоти.

„ПРАВДА" ДОКАЗУЄ БРЕХНЮ ВИШИНСЬКОГО

Лейк Соксес, 30 листопада. Три тижні тому советський міністер закордонних справ, Андрей Вишинський, замашисто твердив, що Советський Союз вже використовує атомову енергію для „зірвання гір". Натомість московська „Правда", передаючи твердження Вишинського в тій справі, вважає за відповідне для внутрішнього вжитку цю брехню дещо згаліднити, перекручуючи слова Вишинського, мовляв „ми бажаємо використати атомову енергію для зірвання гір".

СОВЄТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЄРУСАЛИМУ

Лейк Соксес, 30 листопада. Советський представник в Генеральній Асамблеї ОН повторив вчора домагання про встановлення міжнародного управління Єрусалиму, під контролею ОН. Подібне домагання рекомендується прийнятою в Генеральній Асамблеї резолюції про поділ Палестини, ухваленій два роки тому.

75-ті УРОДИНИ ЧОРЧИЛА

Лондон, 30 листопада. Винстон Чорчил обходить сьогодні 75-ту річницю свого народження. Не зважаючи на високий вік, Чорчил має добре здоров'я і силу та продовжує свою велику активність. Хоча сьогодні він вже тільки керівником опозиції, проте нарід вважає його все ще першим після короля громадянином Великої Британії.

АМЕРИКА СКАСУВАЛА ВИМОГУ ДОЗВОЛІВ ДЛЯ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ В НІМЕЧЧИНІ

Франкфурт, 30 листопада. Американский Високий Комісаріят в Німеччині відкликав сьогодні вимогу дозволів на творення політичних партій і груп в Німеччині, як це було встановлено американским військовим управлінням. Цю справу тепер передано компетенції федерального уряду західно-німецької республіки.

ПРОПАГАНДИВНИЙ НАСТУП МОСКВИ НА ЮГОСЛАВІЮ

КОМІНФОРМ РЕКОМЕНДУЄ ВСІ ЗАСОБИ ДЛЯ ПОВАЛЕННЯ "КЛІКИ ТІТА".

Париж, 30 листопада. — Советська і вся комуністична преса в інших країнах рівночасно проголосила резолюції таємного засідання зліпленого і керованого Москвою Комінформу, закликаючи до повалення „кліки Тіта" знутра і зовні та всіми можливими засобами. В іншій резолюції закликається „світовий пролетаріят" до боротьби проти „західного імперіялізму". Наради Комінформу мали відбутися в другій половині листопада в неозначеному місці в Мадярщині. Факт, що резолюції цих нарад проголошено рівночасно в Москві, Парижі та в усіх інших комуністичних газетах свідчить про дбайливо пляновани пропагандивний наступ на Югославію, бо до проголошених резолюцій відразу додасться обширні коментарі, головним предметом яких є з черги „кліка шпигунів і вбивців маршала Тіта". В одній з резолюцій Комінформу м. ін. рекомендується, що „в боротьбі за єдність робітничої кляси окрему увагу треба приділити масам католицького робітництва і працюючого люду та їх організаціям, пам'ятаючи, що религійні переконання не є перешкодою для єдности робітничої кляси, головно як цеї єдности потрібно для вдержання миру". Докищо не відомо, чи на згаданих нарадах Комінформу винесено теж будь-які конкретні рішення, але з проголошених резолюцій виходить, що предметом нарад була тільки проблема як повалити „фашиста Тіта" та як протиставитися „американським підпалювачам війни".

ЮГОСЛАВСЬКІ КОМУНІСТИ НЕ ТУРБУЮТЬСЯ РЕЗОЛЮЦІЯМИ КОМІНФОРМУ.

Београд, 30 листопада. — Не зважаючи на гостроту останнього виступу Комінформу проти Югославії, місцеві комуністичні провідники не багато роблять собі з крилатих заяв та погроз, вважаючи їх тільки дитячим повторенням вже сказаного. Власне з проголошенням резолюцій Комінформу Югославія обходила 6-річчя встановлення теперішнього режиму. З тої нагоди відбулося відповідне прийняття, на яке були запрошені закордонні дипломати. При цьому інтересно, що дипломатичні представники Советського Союзу та сателітських країн не були запрошені.

СТРАХ МОСКВИ ПЕРЕД ТІТОМ ПРИЧИНОЮ ГІСТЕРІЇ КОМІНФОРМУ.

Вашинґтон, 30 листопада. — В американських дипломатичних колах вважають, що за останньою пропагандивною гістерією Комінформу проти маршала Тіта криється головно страх Москви, що збунтована Югославія може бути найбільшою загрозою для советського панування в Східній Европі. Подібні думки видвигається теж в політичних колах в Лондоні і Парижі. В основному всі погоджуються, що з найближчою весною для Югославії настане найбільш критичний час, бо тут ніхто не сумнівається, що за советськими словними погрозами криється теж відповідна практична підготовка до остаточної розправи з Тітом.

АМЕРИКА ЗВІЛЬНИЛА ФОНДИ ДЛЯ ЗБРОЙНОЇ ДОПОМОГИ ЕВРОПІ.

Лондон, 30 листопада. — Луіс Джансон, американський секретар оборони, заявив тут вчора, що президент Труман звільнив вже перші фонди на передбачену Атлантійським Пактом американську збройну допомогу европейським партнерам цего договору. Згідно зі заявою Джансона, президент Труман звільнив на ту ціль перших 30,000,000 долярів, з ухвалених Конґресом 100 мільйонів долярів. На пресовій конференції Джансон заявив, що вигляди на мир тепер дещо збільшилися, але відмовився назвати причини, що дозволяють йому на такий висновок. При цьому він ствердив, що Америка не дасться приспати будь-якими фальшивими поняттями безпеки.

ДЖАНСОН УСПОКОЮЄ ФРАНЦУЗІВ ЩОДО ОЗБРОЄННЯ НІМЕЧЧИНИ.

Париж, 30 листопада. — Після свого короткого побуту в Берліні й Лондоні, секретар оборони Джансон прибув вчора ввечорі до Парижа, щоб взяти участь в конференції міністрів оборони країн Атлантійського Пакту, яка має початися сьогодні. З нагоди свого приїзду до столиці Франції, Джансон вважав за відповідне щераз успокоїти французьку публичну опінію, що „ми не маємо ані бажання ані пляну дозволити на відбудову збройних сил Західної Німеччини".

ГІТЛЄРІВЦІ ВОЛОДІЮТЬ БАВАРІЄЮ.

Мюнхен, 30 листопада. — В приготованому для Бюра Комісара Баварії офіціяльному звідомленні стверджується, що не зважаючи на всі денацифікації, Баварія, як теж поодинокі інші країни Німеччини, є практично дальше під контролею гітлєрівців, включно з найвищими урядами. В звідомленні стверджується, що денацифікація та американські зусилля демократизації Німеччини не дали бажаних успіхів. При цій нагоді стверджується „тихе порозуміння між націстами й комуністами.

ГОЛОДНИЙ ПОХІД БАНКОВИХ УРЯДНИКІВ В МАДРИДІ.

Мадрид, 30 листопада. — В столиці Еспанії вчора трапилася подія, що не має собі подібної в історії теперішнього еспанського режиму: тисяча банкових урядників парадували ввечорі по вулицях міста, домагаючись більшої платні та кращих умовин праці. З окликами „Ми голодні", „Ми хочемо забезпечення" і т. п., вони проходили головною вулицею Мадриду в напрямку до міністерства праці. Поліція припинила похід, але обійшлося без будь-якого насильства. Банкові урядники (як теж інші) заробляють по 10 пезетів денно, що має закупочну силу приблизно пів доляра.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3. 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346. JERSEY CITY 3, N. J.

АКТОР

Помер Бил Робинсон, ніґер з походження, що виступаючи яких 60 років по різних сценах справді не промовив ні одного слова устами, але — як пишуть газети — говорив ногами.

Що ж такого, що не стало одного старого водевильного танечника, коли маємо цілу хмару інших, до того ще й молодих? Чому згадувати ще й такого, заробітки якого рахують на мільйони, а він помер без цента, і то не без власної вини, бо ж любив за життя пристрасно грати і тому, як лежав хворий у шпиталі, треба було навіть організувати „бенефітову виставу", щоби було за що оплатити шпиталь, а властиво, щоби було за що поховати. А прецінь такий часопис, як Ню Йорк Таймс, коли Робинсон догасав у шпиталі, помістив про нього вступну статтю! Згадали його теж газети по цілій Америці, а похорон цього американського нігра-танечника обернувся у справжню маніфестацію, в якій взяли участь мистці та визначні представники, включно з мейором міста Ню Йорку, що виголосив жалібне слово.

Що за причина спонукала газети помянути Робинсона такими теплими словами? Чому мейор О'Дваєр промовляв так щиро над його домовиною? Чому було понад 500,000 людей, що приглядались похоронному походові?

Нюйорський посадник, споглядаючи на Робинсона, що лежав у домовині, сказав таке:

„Бил, Ню Йорк бажає собі, щоб я сказав в його імені прощальне слово. Як подумати, що тебе не стало, то смуток рівняється любові, ніжності й радості, якими Ти нас обдаровув".

Починаючи від президентів у Білому Домі, а кінчивши на найменшій і найбіднішій людині, усім їм Робинсон приносив радість, давав їм змогу забути на хвилину турботи і радіти, сміятись. Це він вважав великим завданням свого життя і виконував його по мистецьки танком та мімікою, як ніхто другий. Для нього це було дуже серіозне завдання, про яке він постійно думав і постійно себе удосконалював. Проте й цього було б замало, коли б не інші прикмети Робинсона. В часах найбільшої слави, коли він заробляв тижнево по $6,500, він далі був скромний і ніколи не відмовлявся дати допомогу, чи послужити безкорисно якійсь гуманітарній чи іншій добрій справі, теж і тоді, коли приходилось відмовлятись від платного виступу, до якого був зобовязаний. Навіть кажуть, що Робинсон багато краще танцював й більше насмішив публику тоді, коли йому за це не платили, а брали дохід на якусь благородну ціль. Отсе було те, пише Ню Йорк Таймс, чим Робинсон „робив наше життя багатшим і щасливішим". Він усе життя хотів „людей ущасливлювати і людям помагати" і тисячі з цього користали.

Каже дехто, що американці не є сентиментальним народом. На нашу думку це помилкове. Сентимент американців пізнати і по їх відношенні до мистців. Вони гордяться славною акторською родиною Беримор, розповідають донині різні чуда про славну акторку Мод Едемс, а таким гумористам як Бил Роджерс ставлять ще й тепер щораз нові памятники.

Справжні американці розуміють вагу театру, ролю актора на сцені й в житті кожної людини, а то й нації.

Згадуємо за це не без цілі, що й легко догадатись. Маємо ж тут теж і українських акторів, справжніх мистців, що ще не так давно були світочами на рідній землі. Чи памятаємо за них і чи користуємось їхніми талантами хочби тільки для власного добра і власної розради?

Америка здирає маску з Кремля

Розвиток американсько-советських стосунків за останне десятиріччя є одним з найкращих доказів незрівняної вартости і сили демократії, теж в міжнародних стосунках. Власне на цьому прикладі могли б побачити і переконатися всі маловіри, що шантажем, підступами, брехнею і тим подібними засобами тоталітарних систем не вбити і не приглушити домократичної правди, ані не обманути народу. Брехня, як майстерна вона не була б, раніше чи пізніше, але завжди вийде наверх і тоді тим гірше для того, хто нею користується, всерівно, в особистому чи суспільному житті.

Усім нам ще в живій пам'яті ці справді медові місяці офіціяльної американсько-советської дружби, щирої американської і облудної советської, подиктованої фактом спільних воєнних зусиль проти ідейного і фактичного советського союзника — Гітлера. Америка заключила зі Советами воєнний союз і його придержувалася та виконувала в найширшому розумінні, від Ленд-Лізу починаючи а на широкій хвилі советофільства в цій країні кінчаючи.

Інакше думали і поступали Совети. Свою кон'юнктуральну дружбу з Америкою вони облудно використали насамперед на те, щоби підвести американський нарід, щоби всадовити в Америці свою підривну п'яту колону, обмотати Америку сіткою своїх шпигунів, вчити американців зради та заставити їх самих викопати собі комуністичну могилу.

Здавалося, що Америка вже ніколи не потрапить вимотатися з тих підступних большевицьких тенет. Здавалося, що перекинений до цеї країни комуністичний бациль розточить її, роз'їсть її організм і вона перша впаде жертвою замаскованого „світовим пролетаріятом" московського імперіялізму. На цей розвиток зі страхом дивилися знавці комунізму і слабовіри щодо життевої сили демократії. Вони були переконані, що Америка ніколи не видержить змагань з підступним і забріханим большевизмом та рекомендували їй засаду „з большевиками по-большевицькому".

Як маються справи сьогодні? Немає сумніву, що не гітлеризм своїми большевицькими методами і ніхто інший, як тільки демократична Америка здерла з Кремля маску всіх облудних кличів та показала за нею справжнє грізне обличчя комуністичної потвори. При цьому інтересне, що цего не зроблено „офіціяльно", що того не зробив уряд як такий, але насамперед нарід, загал, до якого належать теж члени уряду.

Сьогодні американському громадянинові стоїть до розпорядження вже величезна література на теми большевицьких теорій і практик. Під цим оглядом немає тут жадних обмежень чи однобічностей. Тут не палять книжок і не забороняють їх друкувати. Тут кожний має найповнішу можність простудіювати большевизм в насвітленні його визнавців і противників. Все, що на тему большевизму колинебудь і кимнебудь сказано і написано, тут є кожному до розпорядження. Нарід сам має можність відшукади правду. І він її знаходить.

Крім всіх дотеперішних творів на цю тему, в останньому цінним причинком до виявлення справжнього обличчя Советського Союзу в міжнародному аспекті є без сумніву спомини колишнього американського амбасадора в Москві, ген. Волтера Бедел Смита, та колишнього американського команданта в Берліні, ген. Френка Говлі, перші публіковані уривками в Н. И. Таймсі і журналі Повст, а другі вже надруковані в кількох числах журналу Калірс.

Спомини є на цю саму тему, в деяких випадках навіть в детайлях (бльокада Берліна), але різняться дещо характером, означеним індівідуальностями їх авторів. Смит — дипломат і як дипломат пише про свої „Три роки в Москві". Говлі насамперед вояк і теж пише цілком виразно і недвозначно про свої „Чотири роки війни з червоними". Висновок перших, ще незакінчених, і других споминів є тільки один: большевизм це злочин найгіршого покрою, а зі Советами є виключене будь-яке порозуміння і співжиття. Вони визнають і респектують тільки те, що відповідає замірам кремлівської кліки.

До точнішого огляду цих справ ще повернемо в свій час.

Не нарікаймо на „воріженьків"!

В бельгійськім місті Брюгге відбулося 20 вересня торжественне відкриття **Европейського Університету.** Цей університет засновано з почину Европейського Руху, що його почесними президентами є: Винстон Чорчил, Поль Г. Спаак, монсіньор Ченто (нунцій Папи в Бельгії) та Леон Жуо (провідник французьких професійних союзів). При відкритті університету було присутніх 25 учених професорів з різних країн Західної Европи. Крім того були там представники наукових кругів польської, болгарської та угорської еміґрацій. В першому семестрі новозаснованого університету головною темою викладів є: „Навчання історії і формування европейського духа в університетах". Дальші лекції різних професорів призначені політиці, господарству, філософії, праву і літературі. При відкритті Европейського Університету були присутні, крім інших гостей, такі особи: президент Інтернаціональної Культурної Секції Европейського Руху Госте, голова Европейської Ради П. Г. Спаак, предсідник Екзекутивного Комітету Европейського Руху Данкен Сендис (зять Чорчила) та французький соціялістичний посол до французького парляменту Андре Філіп.

Кожний український патріот мусить здивовано запитати: як це могло статися, що при відкритті Европейського Університету не було українських представників? Чи може українці про це не знали і недбали про це? Чи не має у нас наукових сил і студентів, щоб могли би взяти участь у праці Европейського Університету?

Ні! Про підготову Европейського Університету українці знали і готові були вислати туди свою спеціяльну делеґацію. Для зв'язку з Европейським Рухом створено, з почину Української Національної Ради Спеціяльний Український Комітет для Европейського Руху (голова д-р С. Витвицький). Для справи Европейського Університету був у літі 1949 р. делеґований до Страсбурга проф. С. Драгоманів. Все було на добрій дорозі, але для відїзду української делеґації до Брюгге не вистачало „дрібниці" — **коштів на подорож!**

Не можемо вимагати від наших політиків і науковців, щоб вони їздили на різні конґреси власним коштом. Вони б і їздили, коли б мали свої гроші. На жаль, вони своїх коштів **не мають.** Наслідком цього твориться **порожнеча** в нашій закордонній політиці. Є французька приказка: „Неприсутні завжди винні". Там, де наших представників нема, нашу справу будуть чужі рішати без нас, а часто і **проти нас.**

Не треба багато вияснити, яку велику вагу має для України Европейський Рух та Европейський Університет. Европейський Рух має на увазі забезпечити европейські народи перед московським імперіялізмом через утворення Европейської Спілки, вільних націй. Після другої світової війни, зустрівшися віч-на-віч з Советською Росією, західноевропейські народи побачили, що Москва з її традицією деспотизму і з її теперішнім тиранським ладом чужа і ворожа европейській культурі. Европейська культура основана на пошані до права і свободи людини, коли московська традиція топче гідність особи і віддає її на поталу всемогутній диктаторській державі. Україна своєю національною традицією належить до вільної Европи. Тому наша політична еміґрація мусить організовано, під проводом УНРади здобути наше давне місце в родині европейських народів і вирватися з „братньої опіки" деспотичної Москви.

Приклад з Европейським Університетом — це тільки один із небагатьох, що показують фатальне нерозуміння завдань нашої національної політики, нерозуміння, що поширене в нашому громадянстві. Говорімо ясно: після довгої і тяжкої підготовної праці

(Докінчення на стор. 3-тій)

Фармерські зиски чи втрати?

Промова секретаря праці, Мориса Товбина, виголошена перед місяцем в Сиракюз, Н. И., заповідала якийсь економічно-суспільний союз між фармерами й робітниками. Знов на Форумі щоденника Геральд-Трибюн в Ню Йорку переведено дискусію над можливістю фармерсько-робітничого політичного порозуміння під опікою Демократичної партії. Теж появилася оповістка тороговельного департаменту про передбачену знижку цін на фармерські продукти в наступнім 1950 році. Негайно опісля сповіщено, що президент Труман підписав новий закон про нову скалю підтримки цін на фармерські продукти.

Оце низка вістей, яких осередком являються американські фармері як один з економічних чинників, на яких опирається добробут, а може й існування великої країни. Полишімо наразі на боці політичний бік фармерської справи, яка мала б відограти важливу ролю в партійних плянах, а пригляньмося чисто економічній сторінці цього питання.

З нагоди 27-річної конференції, скликаної департаментом рільництва у Вашинґтоні для обговорення сподівань фармерів, не закривано, що наступний рік у житті фармерів не буде такий світлий, як теперішній або недавноминулі. Вони передбачують, що шпихлірі, в яких переховуеться збіжжя й інші фармерські продукти, закуповувані урядом з надвишки жнив, будуть переповнені. Цьому явищу не зможе зарадити навіть федеральна агенція для підтримки цін, а це Коммодіті Кредіт Корпорейшен. Урядовці заповідають зовсім відверто, що:

1. прийде обниження в загальнім приході фармерів. Це буде прихід зі жнив, у якому міститься теж збір припасів для власного вжитку фармера; прихід з продажу всього, що фармер продає і прихід з надвишки продуктів, що їх закуповує тепер уряд. Такий прихід почав зменшуватися отже від 1938 р., а в біжучому році він упав на 10 відсотків, отже коло $32 мільйони. В наступному році він упаде знову на яких 10%, отже на суму яких $30 мільйонів;

2. одначе не прийде до знижки цін артикулів, які фармер мусить купувати на втримання фармерського господарства, як ось: газоліни, шнурків до вязання снопів, машинерії і т. п. З того мусить прийти висновок, що фармерські зиски будуть менші і фармер всетаки буде мати підтримку в новім законі про гарантію цін на рільничі продукти, який саме перейшов при кінці конґресової сесії, а який президент підписав. Цей закон передбачує означену підтримку цін фармерських продуктів в наступному році, а гнучку підтримку від 1951 р. Не всі продукти можуть дістати підтримку цін, а тільки деякі, між якими є пять головних: пшениця, кукурудза, бавовна, риж і „горохові горішки" („пінатс"). Підтримка має виносити до 90 відсотків „рівности".

„Рівність" („паріті") це є ціна, придумана на те, щоб фармер дістав зворот коштів в порівнянні з приходами в минулих сприятливих роках. Є два періоди часу для обчислення рівности. Один з рр. 1909-1914, а другий з останніх років. Першу рівність застосують в часі між 1951 і 1954 р., а другу після того, наскільки закон утримається на майбутне. Це тому, бо вже в наступному конґресі уряд хоче перевести закон, який вводить субсидію для фармерів тільки тоді, коли вони не дістануть звороту коштів продукції з продажу своїх виробів.

Закон про підтримку цін вводить субсидії від 80 до 90 відсотків рівности до 1951 р. Опісля приходить змінлива скаля, придумана сенатором Клінтоном П. Андерсоном з Ню Мексика, який давніше був секретарем рільництва. Нова скаля починається від 75% і доходить до 90% рівности.

Підтримка на підставі згаданої скалі призначена для вичислених на початку пять продуктів і для тютюну. Молоко, масло, находяться в іншій класі підтримки, яка виносить від 75 до 90 відсотків рівности від наступного року. Бараболі, мід, вовна дістають підтримку у висоті 60-90 відсотків рівности. Секретар рільництва на підставі нового закону має право дати підтримку для таких продуктів, які не згадані в законі, якщо зайде потреба, як напр. яйця, индики й інша домашня птиця та фасоля.

Коли самий уряд передбачує менші зиски фармерів на майбутній рік, хоч водночас старається підтримати фармерські ціни, то це вказує, що є якісь причини до такого явища. Ця причина згадана на вступі, а саме: Надпродукція фармерських плодів. Тому уряд придумав систему обмеження продукції в різних ділянках, щоб не давати субсидій таким плодам, яких уже тепер є забагато і які зберігаються в шпихлірах.

ЧЕТВЕРТИЙ КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

2)

IV. ВИБІР ПРЕЗИДІЇ КОНҐРЕСУ

З черги приступлено до вибору президії Конґресу. На предсідника Конґресу Іван Дячун запропонував адв. Івана Панчука; п-ні Іванна Бенцаль видвигнула кандидатуру Дмитра Галичина, Богдан Катамай — д-р Мирослава Сіменовича (Сіменса), п. Прокіп — д-ра С. Демидчука. Поодинокі кандидати зрікаються і предсідником Конґресу вибрано одноголосно д-ра М. Сіменовича, що перебрав дальший провід Конґресом.

Д-р Сіменович просить ставити кандидатів на заступників предсідника. Називається кандидатів: д-ра Смука, адв. Панчука, Івана Дужанського, п-ню Бенцаль, д-ра Цегельського, д-ра Демидчука, І. Білинського та цілий ряд інших.

Видвигається внесок, щоби між заступниками була одна жінка.

Д-р Л. Цегельський, „аби Шикаґо не забрало всіх посад", пропонує на заступника предсідника адв. Івана Панчука з Дітройту та п-ню Івченко.

П-ні Бнецаль зрікається кандидатури в користь д-ра Смука.

Зрікаються теж інші кандидати і заступниками вибрано одноголосно адв. Івана Панчука та п-ню Івченко.

Адв. Панчук приймає вибір, заявляючи, що він „все одно повинен бути під опікою лікаря", яким і є предсідник Конґресу, д-р Сіменович.

Д-р Сіменович від себе дякує за вибір, вітає делегатів і гостей та просить ставити кандидатів на українського і англійського секретарів Конґресу. Називається: д-ра Карпевича, д-ра Кріштальського, д-ра Пушкара, інж. Куропася, д-ра Кудрика, а на англійського секретаря ставиться: Володимира Бакада, адв. Ярему, Місс Мюрал, п. Ґіну та інших. Поодинокі кандидати зрікаються і одноголосно вибрано українським секретарем інж. Степана Куропася, а англійським Володимира Бакада.

Пропозицію іменувати кандидатів до виборчої комісії перериває формальним внеском ред Б. Катамай, звертаючи увагу, що переводиться програму Конґресу без її формального ухвалення. Ставить внесок прийнятий без змін запропоновану програму.

І. Білинський ставить внесок, щоби програму доповнити точкою привіту від воюючої України.

Один з делегатів противиться внескові, вважаючи, що „вся Україна є воююча".

Мирон Леськів піддержує внесок І. Білинського.

На домагання делегатів І. Білинський вияснює, що має на думці привіт закордонного секретаря УГВР, Миколи Лебедя.

Один з делегатів ставить внесок, щоби привіти взагалі виключити з програми.

Адв. Гаврилко піддержує внесок І. Білинського, щоби дати слово представникові УГВР.

Поодинокі делегати підносять руки і, не чекаючи дозволу предсідника, висловлюють свої думки в справі привітів.

Предс. д-р Сіменович прикликає делегатів до порядку та просить не утруднювати перебігу Конґресу хаотичними внесками і противнесками.

Ред. Б. Катамай повторює свій перший внесок, щоби прийняти програму без змін та домагається голосування над внеском.

Д-р Михайлів та десяток інших делегатів знову зголошуються „в справі формальній" та говорять, не чекаючи дозволу.

Предс. д-р Сіменович знову прикликає до порядку та переводить голосування над внеском ред. Катамая щодо прийняття програми без змін.

Програму прийнято і предс. д-р Сіменович просить продовжувати вибір Комісій.

Один з делегатів заявляє, що він є проти виборчих лист, бо вважає, що це противорічить демократичній засаді.

Володимир Бакад вияснює, що цілі листи кандидатів не змінюють в нічому демократичної засади, бо кожний має право ставити теж кандидатів „з флору".

Один з делегатів пропонує, аби всі внески, запити і вияснення, подані в англійській мові, безпосередньо реферувати по-українськи, бо багато з нових імігрантів ще не розуміють англійської мови.

Поодинокі делегати видвигають кандидатів на членів Номінаційної Комісії

Ставиться формальний внесок, щоби на залі відділити гостей від делегатів, щоб знати хто має право голосувати.

Знову зголошується багато осіб до голосу, одні „в справі формальній", інші „в справі наглій".

Анна Шумейко звертає увагу, що між президією Конґресу заступниця предсідника не є делегатом, тільки гостем.

Конґрес погоджується, щоби цей виїмок леґалізувати.

Знову ставиться кандидатів до Номінаційної Комісії.

В цій хвилині нагло з приміщеного на залі гучномовця розноситься радієва музика, численні жіночі і чоловічі голоси

(Продовження на стор. 4-тій)

М. Дурделла.

МАРА КОМУНІЗМУ

ОСНОВНИК І Б. РЕДАКТОР КОМУНІСТИЧНИХ У. Щ. ВІСТЕЙ ПРО КОМУНІЗМ

ЧАСТИНА ДРУГА.

13)

17. Поза кривавою залізною заслоною.

Червоні армії муштруються до світової революції. Які сили протидіють тим арміям знутра?

Терор, що не слабне, а кріпшає, вже є доказом того, що сили спротиву не слабнуть, а ростуть. Спротив цей у першій мірі є потенціяльний. Це ворожий настрій до комуністичної диктатури, це переконання, що вона мусить бути повалена. Ворожі настрої огортають не тільки безпартійні маси, але й партійних членів, на що вказують безнастанні чистки та „ліквідації". В нормально зорганізованому суспільстві настрої, ворожі даному урядові, формуються свобідно в окремій організації, видвигають свої домагання, стремлять до здобуття більшости. Завжди є можливість успіху, завжди є надія на законну зміну. В анормальній атмосфері диктатури не має можливости на існування опозиційних організацій. Член партії, що зневірився в її програмі, звичайно залишається в ній надалі, але його комунізм — це вже тільки маска. Число тих масок росте, чистки їх всіх досягти не можуть. Тому то диктатури бувають часто розсаджені знутра. Найближче оточення диктатора всаджує йому штилет у серце чи підставляє бомбу. Так було з Цезарем і його наслідниками, так було з Мусоліні й Гітлером.

Є в самій партії в СССР вибухові сили. Вказують на це не тільки сотки тисяч зліквідованих низових партійців, але й ліквідація тих зверху: Зінов'єва, Троцького, Рикова, Бухаріна, Тухачевського, Єжова та ін., на Україні Хвильового, Скрипника і ін. Коли ті сили розіб'ють диктатуру знутра — а цього виключити не можна — то й вони створять перші кадри майбутньої влади. Коли ж це зробить хтось інший, то й кадри свої він створить.

Здається, що на вибух знутра треба б за довго ждати. Ані маси безпартійних в СССР та контрольованих ним країнах, ані, тим більше, всі п'ять частин світу не зможуть так довго ждати, особливо тоді, коли сили „світової революції" (червоні армії та п'яті колони) пруться до дії.

Отже більш правдоподібне, що удар прийде не знутра партії, а зпоза неї.

Говорив Скрипник дискретно в часі процесу СВУ, що на Україні існують тисячі подібних до СВУ організацій. Через терор зв'язатись вони не можуть, але всі ждуть на відповідний момент. Деякі ждуть терпеливо, з розрахунком, інші нетерпеливляться. Стихія буває часто сильніша, ніж холодний розрахунок. Вона розпачливо, гнана ненавистю до неволі, любов'ю до свободи, кидається на ворога навіть поєдинчо, навіть голіруч. Героїчні вчинки — хоч дорогою ціною — безслідно не минають. Вони вказують на існування волі до боротьби і з черги цю волю скріплюють.

Революція — це стихія, керована розумною волею, холодним розрахунком. До побіди потрібно одного й другого. Те саме в війні. Америка рвалася скочити на Гітлера, висадитись на европейську сушу. Але обов'язком керуючих мозків було все докладно обчислити наперед, вибрати відповідний момент для атаки, щоб не тільки по-геройськи згинути, але добути побіду. В кожній поневоленій большевиками країні існують підпільні організації спротиву, і то з певністю не тільки по одній (на Україні найактивніша УПА, в західніх областях). Кожна з них тим сильніша, чим менше є вона тільки ґвардією якогось політичного угрупування, чим більш є вона справді всенародньою армією, якої гаслом є „самостійність" без жодних партійно-програмових додатків.

Теорія революції й надалі включає три головні моменти:

1) революційно - настроєні маси,

2) організація, що ті маси з собою в'яже,

3) ослаблення та розклад існуючої влади.

Оцінюючи тверезо ситуацію бачимо, що моменти другий і третій не існують в СССР в таких розмірах, як потрібно. Цей брак внутрішній надолужується ситуацією міжнародньою. Тут становище диктаторського уряду СССР з кожним днем чимраз більше послаблюється в міру того, як імперіялістичний аґресивний характер СССР стає чимраз яснішим для всіх західніх народів, як загроза комуністичної „світової революції" (на багнетах червоної армії) стає чимраз більш реальною.

Розрахунок тільки на внутрішні сили в даній ситуації, в добу атомових бомб, затемнює горизонт, побіду відсуває, скажім, на десятки літ, отже йде на руку большевикам. Розрахунок тільки на міжнародні сили позбавляє життєвої енергії, обезволює, спутує внутрішню силу спротиву, яка в такому разі була б здібна до революції тільки поза плечима побідного фронту, а це революцією не є. Отже, одно й друге: внутрішні революційні сили, скріплені міжнародніми протикомуністичними силами дають запоруку скорої й повної побіди.

З цієї точки зору організація й мобілізація міжнародніх сил протикомуністичної диктатури має першорядну вагу. Тут також роля еміґрації країн сходу є велетенська.

(Кінець буде.)



М. Д. ЛЕОНТОВИЧ

(Коротка біографія).

Дня 1. грудня минає 72 роки від народження славного композитора М. Д. Леонтовича (народився в с. Монастирок біля Немирова на Брацлавщині, 1. грудня 1877). Крім сина Миколи в родині о. Дмитра Леонтовича були доньки — Марія, Вікторія та Олена.

В ті часи священики виховували своїх дітей в духовних школах та семінаріях. Невідомо з яких міркувань о. Дмитро віддав свого Миколу до Немирівської гімназії, а не до духовної школи. Згодом, переїхавши на нову парафію десь біля Шаргороду на Поділлю, о. Дмитро післав сина до Шаргородського духовного училища, яке підготовляло учнів до духовних семінарій. Мабуть таки хотів в майбутньому бачити його священиком. Після закінчення Шаргородського духовного училища Микола Дмитрович поступає до К. Подільської духовної семінарії. Це було приблизно в 1897-98 р.р. Там тоді вже буяли українські настрої і прищеплена в родині любов до української пісні найшла відповідний грунт серед семінарського оточення. Про дитячі і юнацькі роки Миколи Дмитровича майже нічого не відомо, як невідомо нічого й про його перебування в семінарії, але відомо, що бувши семінаристом він довгий час керевув семінарським хором, який був гордістю семінарії.

К-Подільська семінарія в той час мала не тільки добрий хор, а також духовий та струнний оркестри і різні музичні гуртки. Отже, щоб керувати великим семінарським хором, та ще в такому музичному оточенні, треба було мати добрі музичні знання або великий музичний хист. Те і друге у Миколи Дмитровича було.

Закінчивши духовну семінарію, Микола Дмитрович відмовляється від посади священика і присвячує своє життя учительській праці. Першою учительською посадою по закінченню семінарії була посада учителя в с. Чукові, на Брацлавщині в учительській школі, де він викладав спів та музику. Вибрав посаду учителя в с. Чукові Микола Дмитрович видно не випадково, бо то в той час був там прекрасний хор (селянський), яким диригував К. Лукашевич. Хор услався своїми концертами як на Поділлі, так і за його межами. Учительською школою завідував священик - українофіл, о. Олександер Руданський, двоюрідний брат відомого письменника Степана Руданського. Крім того, недалеко від Чукова в селі Білоусівці мешкали — батько, мати та сестри Миколи Дмитровича.

В чуківській школі Микола Дмитрович учителював не довго, але за час свого учителювання зорганізував в школі хор та струнний оркестр. Із Чукова переїздить він на працю до Тиврова, де займає посаду учителя в духовнім училищі.

Серед матеріялів, що зберігалися в музичного критика, Юрмаса-Масюта, була цікава виписка із щоденника у учнів старших клясів Чуківської учительської школи, де описувався день відізду Миколи Дмитровича до Тиврова. В той день в школі припинено навчання. Вся школа в супроводі оркестри провожала Миколу Дмитровича на край села, до великого обсадженого липами битого шляху, який вздовж перетинає Поділля. День його відізду, видно, для учнів був сумний.

В Тиврові Микола Дмитрович довго не затримується, згодом учителює в Літині, на Поділлі, Гишіна на Січеславщині, Тульчині. З Тульчина переїздить до Києва і в 1919 р. знов повертається до Тульчина, де викладає спів та музику в різних місцевих школах.

В січні 1921 року Микола Дмитрович пішки помандрував до батька в село Марківку на Гайсинщині, по харчі для родини, звідкіль не вернувся і де трагічно помер. Поховано його там-же в с. Марківці. На могилі поставлено великого дубового хреста. Чи зберігся він? Київські друзі плекали думку перевезти останки покійного до Києва, але, на жаль, незалежні обставини не давали можливості це здійснити. Помер Микола Дмитрович 23. січня 1921 року.

На далекій чужині — в двадцять восьму річницю Твоєї трагічної смерти — низько схиляємо голови над Твоєю дорогою для нас і далекою могилою і віримо, що той нарід, якому Ти присвятив усе своє життя, Тебе не забуде і належно оцінить.

О. Бужанський.

Не нарікаймо на „воріженьків"!

(Докінчення зі стор. 2-гої)

створено в липні 1948 року Українську Національну Раду. Після попереднього довголітнього розбиття наших політичних сил це була першорядна історична подія в нашому національному житті. За рік праці УНРади багато зроблено для того, щоб, кажучи словами Мих. Драгоманова „вернути Україну в сім'ю народів культурних".

Завдання УНРади величезні, вони вимагають добре підготованих людей і солідних засобів: УНРада заплянувала різні публікації про Україну в чужих мовах — книжки і періодичні видання; старається подавати інформації про український рух у чужу пресу; піддержує діяльність українських представників у різних міжнародніх зїздах — політичних і культурних; УНРада відповідним способом інформує Рідний Край.

Це тільки невелика частина завдань української національної політики. Не малу вагу має безпосередній контакт представників УНРади з політичними діячами різних народів, зокрема націй, поневолених Совєтською Москвою. Те, що зробив ВО УНРади за рік праці, можна назвати історичним подвигом тих людей, що взялися до цієї невдячної, виснажуючої, муравлиної роботи. Завдання і потреби УНРади зростають. Кошти на цю працю має дати українське громадянство.

На нашу еміграцію лягає велика відповідальність перед українським народом, що перебуває в кайданах і не може сам обороняти свого права на вільне життя. Сором бере, коли порівняти, скільки книг і часописів чужими мовами видають польські еміґранти, і скільки ми. Поляки навіть про „право" Польщі на Галичину видали книжку англійською мовою (Скшипек), а де наша відповідь?

Українське громадянство мусить пам'ятати, що наша доля залежить від нас самих.

Тому — не нарікаймо на „воріженьків", коли не знайдемо засобів для праці УНРади, то зостанемося і надалі там, де були досі — розбиті, „мов паралітик той на роздорожжі"...

Я. Д.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МИШ.

Укранїський Фільмовий Вечір і Вистава Малюнків Едварда Козака.

Союз Українок Америки робить старання, щоб видати твори Лесі Українки в англійській мові. Є це вельми благородна ціль, яка зостанеться памятковим дарунком не тільки для молодших поколінь українського походження, але теж буде новим літературним вкладом для культури американської, бо коли появляться в публичних бібліотеках твори Лесі Українки в англійській мові, тоді напевно знайдеться багато американських любителів книжки, які радо посягнуть рукою за творами незнаної їм поетки. Така література напевно рознесе добре імя України. Тому члени Тов. ім. Лесі Українки, від. 37 СУА, стараються зібрати грошеві фонди на це видання і хоч відділ 37 уже дарував на цю ціль $110, то всеж почуваються до обовязку помагати дальше, щоб завершити діло, бо твори ці мають бути видані в ювілейному році СУА 1950. По цій причині Тов. ім. Лесі Українки влаштовує Фільмовий Вечір, в часі якого буде висвітлена фільма „Український Святий Вечір", набрана в Канаді.

Кромі фільмових образів, відбудеться ще підприємство, яке дасть нагоду набути чудову вишивану скатертку, яка є одною з колекцій українських вишивок, які дарувало Обєднання Українок в Европі для Централі СУА з тим, щоб розіслати ці вишивки по відділах СУА, а фонди з цього вжити на видання творів Лесі Українки в англійській мові. Українське жіноцтво на скитальщині не є в силі помогти в цій справі готівкою, длятого дарувало цінні вишивки, отсей витвір дбайливих жіночих рук. Членство СУА вдячне своїм сестрам на скитальщині за такий щасливий помисл. Другою річею є теж дуже гарна касетка в гуцульському стилі, яку тов. Лесі Українки закупило вже від новоприбувших. Ці речі будуть побажані для кожного українського дому.

Та поза все, на цей вечір за старанням п-ні Олі Мараз, запрошено визначного українського артиста маляра Едварда Козака з виставою своїх малюнків.

Особа Едварда Козака викликала великий відгомін в місцевій пресі, бо оце 8 листопада б. р., Дітройт Нюз помістив велику світлину шановного артиста при його творчій праці у церкві „Сейнт Бриґідс", а також подано обширну статтю як інтервю між Козаком і репортером Дітройт Нюз. У статті подається, що

(Докінчення на стор. 4-тій).

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Пожертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 32.

Відділ:		Жертва:
	Олекса Пітяк, передпл.	$ 2.00
	Петро Бусель	2.00
	Іван Пастернак	2.00
	Joseph Wengzen	1.00
	Юрій Форись	1.00
20	П. Бойдуй	2.00
53	Іван Пашула	2.00
65	Василь Ґарбовський	2.00
76	Василь Васильків	2.00
76	Михайло Шкільний	2.00
91	Wasyl Chac	2.00
91	Michael Hutch	1.00
100	Іван Лавровський	2.00
103	Теодор Вароук	2.00
104	Іван Ворона	2.00
106	Василь Баґрій	2.00
106	Микола Гуль	2.00
106	Антін Горбач	2.00
117	Іван Ткач	2.00
143	Стефан Ковалик	2.00
147	Василь Гришко	2.00
147	Йосиф Матковський	2.00
176	Joseph Charowski	2.00
181	Федор Плечій	2.00
191	Олекса Заяць	3.00
204	Василь Чарнецький	7.97
210	Петро Корпало	3.00
213	Павло Демків	1.00
218	Вітишин Кость	2.00
219	Марія Бурбела	3.00
220	Петро Ханас	5.00
245	Петро Єдлінський	2.00
256	Іван Павликовський	1.00
266	Гнат Бабак	2.00
270	James Sushchak	2.00
288	Андрій Сисак	2.00
291	Нич Теодор	2.00
292	Антін Соломка	2.00
292	Myro Ubohy	2.00
292	Федик Петро	2.00
292	Гузиляк Михайло	2.00
292	Перецька Ольга	2.00
292	Трухан Григорій	2.00
292	Сидорак Анастазія	2.00
292	Ковальський Тома	2.00
292	Качмар Катерина	2.00
292	Столяр Іван	2.00
292	Золочівський Павло	2.00
292	Шпирка Петро	2.00
292	Ониськів Григорій	2.00
292	Бепьо Іван	2.00
292	Семеґен Микола	2.00
292	Шкільник Бартоломей	1.00
310	Korbylo George	2.00
323	Василь Федея	2.00
323	Теодор Боруцький	2.00
330	Іван Андрісшин	3.00
330	Михайло Скасків	2.50
330	Ілько Поцщитейюк	2.00
330	Василь Литвин	2.00
330	Микола Паламар	2.00
349	Дмитро Федина	2.00
361	Михайло Васько	2.00
364	Тимчина Василь	2.00
380	Elsie Labay	2.00
403	Іван Москальчук	2.00
476	Марія Романчук	3.00

ПОВІДОМЛЕННЯ

Отсим проситься членів відділів 55, 290 і 240 У. Н. Союзу, що недавно вписались до згаданих відділів, а опісля виїхали в інші місцевості, написати до секретарів цих відділів по свої грамоти, заплатити свої вкладки, а тоді дістати переступні листи та з тими листами зголоситись до відділів в тих місцевостях, де під цю пору перебувають. Наприклад, родина Воляків перебуває в Рачестер, Н. Й., родина Кіналь в Дітройт, Міш., родина Сисин в Амбрідж, Па. Згадані родини повинні віднестися до секретарів своїх відділів. Адреса секр. від. 240 є: Hryhoriy Dobush, c/o John M. Shwaninger, Trappe, Md. Адреса секр. від. 290 є: Mrs. Michalina Iwaniuk, 1606 Hazel Street, Curtis Bay 26, Md. Адреса секр. від 55 є: Mrs. Szandrowski, 1630 Cedox St., Curtis Bay 26, Md. Хто з нових членів бажав би якихось інформацій, хай повідомить мене, а я, обїжджаючи стейт Мериленд, навідаю Вас. Моя адреса: Anthony Malanchuk, 16 Irving St., New Haven, Conn.

А. Маланчук, орг. У. Н. Союзу.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

(Докінчення зі стор. 3-тої).

італійський маляр, Ендру Амалія знайшов Козака, як він „замітав вулиці у Гемтремк". Такий вислів, це тільки репортерський „чортик", бо у своїм інтерв'ю, п. Козак заявив між іншим, що він волів би замітати вулиці у Гемтремк, чим вернути під совєтський режим. Репортер не порозумів добре, підхопив цей вислів артиста і задля газетної сензації, подав це великими буквами у своїй пресі. Новоприбувші українці однак є такої думки, що твердження репортера про „замітання вулиці у Гемтремк" не підносить артиста, а навпаки, зменшує його престиж. Одначе американці розуміють це інакше. В них це означає „Пер аспера ад астра" і не зміняє публичної опінії до шановного артиста, а навпаки, витворює велике заінтересування ним і підносить його вартість. Едвард Козак через те нічого не втратив, а тільки багато зискав, бо має добру працю по своєму знанню і бажанню.

В інтерв'ю ще подано, що п. Козак ще на рідних землях був відзначений за свою артистичну працю, але найбільшу славу здобув собі як знаменитий картуніст. Особа Сталіна — пише Дітройт Нюз — частенько попадала під збиточну кредку артиста і перетворювалась у „визначну" карикатуру, яка опісля мандрувала по часописах різних держав, а також попала до Англії і там счинила широку дискусію в британському парляменті. Через цю дошкульну кредку артиста, совєтська поліція нераз була в розпуці і коли Совєти заняли Західну Україну, НКВД-исти пустились в погоню за Козаком, щоб його „зліквідувати". Але Козак зник. Перебувши кілька літ з родиною на скитальщині, вкінці п. Козак ступив на американську землю і зявився у нас в Дітройті.

Українці Дітройту є горді особою п. Козака. Щоб запізнатись з ним ближче, влаштовано в четвер 1 грудня в Українськім Народнім Домі виставу його малюнків.

Подала ЮМШ.

ЧЕТВЕРТИЙ КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

(Продовження зі стор. 2-гої)

та взагалі „весела програма". Щойно після п'ятьох хвилин пощастило виключити голосник та продовжувати наради.

Проф. Грановський звертає увагу, що організатори Конгресу повинні завчасу подбати, щоби цього роду випадки не траплялися.

Дальший провід нарадами перебирає перший заступник предсидника адв. Іван Панчук. Звертає увагу делегатам на обмежений час Конгресу та просить придержуватися прийнятого порядку і головно не утруднювати нарад зайвими внесками та різними „формальними" і „наглими" справами.

З огляду на більшу кількість кандидатів на членів Номінаційної Комісії, переводиться голосування над кожним поодиноко.

Заст. предс. адв. Панчук перериває дальші наради, зголошуючи прихід представника державного департаменту, п. Генрі А. Фірста. На залю його впровадив та представив адв. Степан Ярема.

V. СЛОВО ПРЕДСТАВНИКА ДЕРЖАВНОГО ДЕПАРТАМЕНТУ, Г. А. ФІРСТА

Асистент державного секретаря в східно-европейських справах, Генрі А. Фірст, висловлює насамперед свій жаль, що не розуміє мови, в якій говориться на цій нараді. Але побачивши піднесені руки при приході на залю, він переконався, що він є „на правильному місці". Він знає про цей Конгрес, його причини і цілі. Він знає теж, що одною з головних турбот американців українського роду є проблема воєнних втікачів та переміщених осіб в Европі, яка належить і до головних елементів американської закордонної політики. З цею проблемою йому доводиться зустрічатися дуже часто і він знає її безпосередньо зі своїх поїздок до Европи. Він стверджує, що протягом останнього року вже зроблено дуже задовільняючий прогрес в розселенні европейських скитальників по приязних країнах в світі. Але завдання ще далеке від завершеного. Не можна бо залишити її тих скитальців, що є в Европі. Їхня туга за волею та людським життям і їхні надії на можливості почати нове життя не сміють розвіятись. Вільні нації світу мусять продовжувати свою співпрацю в тій справі, аж доки вона не буде розв'язана вповні згідно з демократичними традиціями.

Допомагаючи в переселенні та розселенні скитальців в цій країні, поодинокі американські громадяни та їх організації мають рідкісну нагоду піддержати безпосередньо американську закордонну політику та скріпити американське господарство. Уряд у Вашингтоні має важливу ролю в цій програмі: забезпечити відповідну охорону і опіку для скитальців, які приїжджають до цеї країни; перевести дбайливу провірку тих, що мають приїхати; через ІРО причинитися відповідно до покриття коштів їх транспортації, і т.п. Проте, уряд не міг би виконати цього завдання без всебічної і жертвенної допомоги американського суспільства, заінтересованого в здійсненні переселенчої програми. Уряд у Вашингтоні не міг би навіть зачати процесу для переселення скитальців, якщоб американські громадяни та їх організації не забезпечили кандидатів на нових імігрантів відповідними завіреннями щодо приміщення і праці. Ще більше, успіх або неуспіх переселенчої програми до цеї країни залежить чи скитальці потраплять успішно включитися в американське громадське і господарське життя. Справжня праця починається аж тоді, як скиталець став ногою на американській землі. І цю працю мусять виконати американські громадяни та їх організації. Важливе, щоб ця праця була виконана добре. І в цьому теж велике завдання американських громадян українського роду.

З'ясувавши коротко всі ці напасті, що їх видвигалося проти европейських втікачів безпосередньо після війни, та які продовжується ще досі, п. Фірст не залишив жадного сумніву, що державний департамент цілком здає собі справу не тільки з безпідставности тих закидів, але і з їх цілей. Це з черги є одною з головних причин, чому американський уряд вважає проблему скитальців одним з головних елементів своєї закордонної політики. Проблема скитальців — це символічна проблема сьогоднішнього світу — заявив представник державного департаменту.

VI. ПРОДОВЖЕННЯ ВИБОРУ КОМІСІЙ

Адв. І. Панчук рекомендує делегатам взяти собі до серця слова п. Фірста. Він апелює до „провідників українського народу" скріпити дотеперішні змагання та доказати, що ми „справді гідні та дозріли до наших завдань".

Після дальшої дискусії, ставлення і резигнації кандидатів, поодинокі комісії вибрано в такому складі:

Номінаційна Комісія:

Д-р Микола Чубатий, Іванна Бенцаль, Геновефа Зепко-Жеребняк, Степан Куропась, Роман Слободян, Володимир Бакад і Мирон Леськів.

Резолюційна Комісія:

Д-р Лонгин Цегельський, д-р Лука Мишуга, Проф. Лев Добрянський і проф. Михайло Ветухів. Крім них, до резолюційної комісії входять автоматично всі ті, що матимуть доповіді на поодинокі теми.

Статутова Комісія:

Адв. Степан Ярема, Юліян Ревай, проф. Олександер Грановський, д-р Роман Криштальський і Євгенія Юрків.

(Дальше буде)

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Писати коротші дописи! — „Свобода" завалена дописами з місць. Забере місяць часу, заки появляться. Тому проситься Шановних дописувачів по можности писати коротше.

В. С. Гемтремк, Миш. — Ми Вас дуже добре розуміємо. Так, як і Ви, поступали тут тисячі інших, що домагались на горожанських паперах, чи урядових заявах, щоб там була виписана українська державна приналежність. В самому Дітройті були випадки, що наші люди відмовлялись від самих горожанських паперів, бо там було написане „Поленд". Та це треба так розуміти, що той, що стає американським громадянином зрікається свого попереднього горожанства, а не своєї народности. Ті, з українців, що родились на землях, які до другої світової війни були під Польщею, вважає уряд Злучених Держав польськими громадянами. Це не значить, що вони є поляками. На означення національного походження є рубрика з назвою "race". Подібне є з тими українцями, що походили „з Росії", чи жили в підсовєтській Україні. Їх тепер вважає уряд громадянами СССР.

І. П., Амстердам, Н. Й. — Дякуємо за жертву на пресовий фонд і витаємо Вас на цій землі. Радіємо теж Вашим молодечим ентузіязмом. Найкраще буде, коли напишете згодом про працю гурту молоді у своїй громаді. Живий приклад впливає куди краще, ніж особисті „заклики" до всієї молоді в Америці, бо це входить більше в обсяг діяльности централі.

КОНЦЕРТОВЕ ТУРНЕ КАПЕЛІ БАНДУРИСТІВ

Українська Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка, під мистецьким проводом Григорія Китастого. вже має визначене концертове турне на першу половину місяця грудня в цій країні та Канаді. Концерти відбудуться: 6-го грудня в Брендфорді, 7 грудня — в Ст. Кетеринс, Торонто — 8 груд., Гемілтон — 9 груд., Бофало — 11 груд., Ошава — 12 груд. Кінгстон — 13 груд., Оттава — 14 груд., та в Монтреалі 16 і 17 грудня. Робиться теж заходи для виступу Капелі в презентативній залі Ню Йорку.

Чи Ви є вже членом Українського Народного Союзу? Якщо ні, то памятайте, що Вам не можливо обійтись без забезпечення, а найкраще і найпевніше забезпечення дасть Вам Український Народний Союз!

ПОДЯКА

Отсим складаємо щиро-сердечну подяку **Панству Євгенії і Миколі Савчук** за їхнє прихильне прийняття нас до свойого дому, в якім ми почували себе як у своїм. Рівно Пані **Емілії Коцай** за її так важне старання.

Рівночасно дякуємо п-ні М. Кваснія за її прихильний труд і поміч, та і п-ві Стефунко, п-ні Ю. Бобак, п-ні Т. Бобак, п-ві Е. Рудик, п-ві Н. Мирон, п-ні А. Прибосвській, п-ві Горен, п-ні Т. Цибух, п-ні Ю. Ґурняк, п-ні М. Глоняк, п-ві А. Микула, п-ні Коцай, пп. В. Савчук, пп. М. Савчук і пп. П. Савчук за матеріяльну допомогу нам новоприбулим, які причинились до влаштування нашого нового життя на вільній землі.

Нехай Всевишний винагородить Вас з Дітройту здоровям і щастям за Ваш добрий чин!

І., М., Н. і П. Бойдуй.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ORMROD, PA. — St. Nicholas Society, Branch 124, will hold its annual meeting Sunday, Dec. 4, 1949 at 2 P.M. in Parochial Hall. — J. Drabic, Sec'y.

БРУКЛИН, Н. Й. — Річні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 158, відбудуться в пятницю, 2. грудня, в год. 8. ввечір, в Укр. Нац. Домі, 216 Гренд ул. Просимо членів прийти. Котрий член не явиться, буде покараний згідно зі статом. — За уряд: Ю. Павчак, гол.; М. Баглай, фін. секр.; С. Глушка, кас.; М. Кіт, рек. секр.

РОСФОРД, О. — Бр. св. Михаїла, від. 235, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 4. грудня, в год. 2. пополудні, в У. Н. Домі. Просимо хоч раз в році всі зійтись, щоб було з кого вибрати уряд на 1950 рік. Також буде звіт за 1949 рік. Неприявний член заплатить кару 1 долґ — За уряд: М. Ватраль, предс.; М. Денко, кас.; І. Шестак, секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 4. грудня, в салі парафіяльній, зараз по Сл. Божій. Просимо членів прийти на ці збори і вирівняти свої довги. — Уряд.

ПОШУКУВАННЯ

КУЦИЙ ПАВЛО пошукує дві тітки: **ПАРАСКЕВІЯ і МАРІЯ ШЕВЧИШИН.** Марія по чоловікові **МАЮК**, урд. в с. Двірцях, пов. Бережани. Зараз замешкують в Ню Йорку. Хто про них знає, або вони самі, прошу відгукнутися на таку адресу:

KUCYJ PETRO,
4905 Porath Dearborn, Mich.

КАТЕРИНА РУБЛЬОВСЬКА, дочка Гриця, пошукує своєї тітки **КСЕНІ РУБЛЬОВСЬКОЇ,** яка виїхала з села Горожанка біля Галича, з бувшого Підгаєцького повіту, Західна Україна. Вона виїхала до Америки ще перед першою війною. Прошу її, або хто знає про неї, зголоситися на адресу:

R. MACIBORA,
31 Bristol St., Thomaston, Conn.

СТЕФАН ЖУК пошукує свого вуйка **КИРИЛА СУНЯКА** з села Братковець, повіт Стрий, котрий мав би перебувати в Каліфорнії в місті Сан Матейо. Хто знає про него, або він самий, прошу писати на адресу:

STEFAN ZUK,
c/o Trembovla Inn,
105 St. Marks Pl., New York 3, N. Y.

ВПРАВНОГО ЛАЙНОТАЙПІСТА (ВИБИЙНИКА)

зі знанням української і англійської мов та основаним знанням друкарського ремесла (праці на лайнотайпі) приймемо негайно на роботу. Тільки кваліфікованих лайнотайпістів і з відповідною практикою прохаємо зголоситись до Адміністрації „Свободи", листом або особисто.

ТАРЗАН, ч. 2229. Тарзан найшов таємницю.



Мовчки Тарзан і дивний чоловік приглядалися собі. „О, це мабуть Тарзан, як мені здається" — сказав чужинець з голосним сміхом.



„Хто ти, і як ти мене знаєш?" — запитався господар джунглів.



„Мене називають доктор Зі і я знаю, що тут може бути хіба тільки один такий, як ти. Слідкуй за мною, а побачиш сотворіння, яких ти ніколи не бачив" — сказав дивний чоловік.



Тарзан ступав з недовірям, одначе був рішений прослідити тайну.